

hoofdstuk 2: de gezindheid van de hulpverlener

inleiding

- Ik welke richting moeten we de oplossing voor een probleem gaan zoeken?
 - Is afhankelijk van de vraag
 - Is afhankelijk van je waarden en normen
- De gezindheid van de hulpverlener: 3 belangrijke vragen
 - Hoe willen we met anderen omgaan? (in algemene zin)
 - Welke methoden van werken, welke technieken we willen kiezen
 - Welke belangen beïnvloeden het gesprek? Hoe zien zij elkaars rol en wat verwachten ze van elkaar
- Om deze vragen te beantwoorden moet de hulpverlener een standpunt innemen. Gekleurd door:
 - Persoonlijke keuze
 - Is afhankelijk van je referentiekader

De gezindheid van naasten

De vriend

Voorbeeld boek michiel p 18

- Wat doet de vriend ?
 - Troost, bemoedigd Michiel
 - Toont verbondenheid
 - Goed bedoelt advies geven
 - Aanbod om samen te 'stappen'
- Welk belang heeft Michiel bij dit gesprek?
 - Bespreken van zijn problemen (maar hij wil niet afgaan voor zijn vriend, vandaar zijn vage formulering)
- Welke belang heeft de vriend bij dit gesprek?
 - Hij is erop gericht het probleem niet te dichtbij te halen
 - Luchtige aanpak
 - Probeert het voorbal te bagatelliseren

Vrienden gaan niet steeds diep in op problemen, gelukkig maar!

De ouders

- Reacties van de vader verklaren
 - Begin van begrip en belangstelling
 - Duidelijke stellingname over de beste manier van leven
 - Appelleert aan op diens eigen verantwoordelijkheid

Opvoeders dilemma: vrijheid geven aan je kind

- Waarom hiermee starten?
 - Vrienden en kinderen helpen met persoonlijke problemen is moeilijk
 - Afstand is te klein
 - Beide partijen gaan zaken verzwijgen om de andere niet te kwetsen
 - Belangen van de naaste en belangen van de persoon zelf komen niet overeen met wat ze vroeger waren
- Conclusie:
 - Naaste helpen blijft moeilijk
 - Zeker blijven doen
 - Maar: je eigen grenzen kennen!
 - Tijdig doorverwijzen naar professionele hulp!

De gezindheid van de hulpverlener

- Grote verschillen in gezindheid tussen hulpverleners
- Aan de hand van 3 vragen worden twee sterk uitliggende gezindheden besproken:
 - Hoe wil de GL dat mensen leven? Welke doel wil hij met ze bereiken?
 - Hoe wil de GL dat doel bereiken?
 - Wat zijn de belangen die op het spel staan bij de GL en GP?

Het diagnose- receptgesprek (de deskundige)

Voorbeeld boek Michiel p 23

- Vraag 1: hoe wil de psychologe dat mensen leven, en welk doel wil ze bereiken met Michiel.

- o Ze begint Michiel uit te nodigen om iets over zijn problemen te vertellen, neemt zij vrij spoedig initiatief over
- o Ze handelt alsof er een bepaalde 'norm' bestaat voor verstandig handelen
- o Op deze norm steunt zij haar uitspraken
- o De normen en waarde van Michiel zelf krijgen weinig kans
- o Michiel krijgt de kans niet om te zeggen wat hij denkt en voelt
- Vraag 2: hoe wil de GL haar doel bereiken? (= de rolopvatting)
 - o Psychologe is te deskundig
 - o Haar visie komt snel tot stand vanuit haar eigen referentiekader
 - o Ze stelt een diagnose en geeft de oplossing voor het probleem(= het recept). Ze houdt daarbij geen rekening met de waarden en normenpatroon en zijn persoonlijke voorkeuren.
 - o Michiel heeft zich te schikken naar haar visie
 - o Michiel verandert in een 'object van onderzoek'
- Vraag 3: wat zijn de belangen die op het spel staan bij GL en GP
 - o Belang voor Michiel
 - Oplossing in handen krijgen , hierbij toont hij veel afhankelijkheid van de psychologe
 - Goede indruk tegenover deze vreemde hulpverlener is niet zo nodig als bij naasten
 - Hij beschouwt de psychologe als objectiever en neutraler dan haar naasten.
 - o Belang voor de psychologe:
 - Deskundig overkomen
 - Goed bedoelt advies geven
 - Gesprek onder controle houden → bepaalde thema's niet ter sprake brengen omdat ze niet zeker is van haar antwoord.
- **Bezwaren tegen deze aanpak:**
 - o Gevaar dat het belang van de psychologe om deskundig te lijken leidt tot een te doelgerichte en eenvoudige aanpak van problemen
 - o Eenrichtingsverkeer in het gesprek (psychologe → Michiel)
 - Psychologe houdt in de beslissingen die ze neemt geen rekening met ideeën, waarden en normen van Michiel.
 - o Geen vrije communicatie
 - Vrije communicatie wordt in wetenschappelijk onderzoek zeer belangrijk gevonden: oplossingen die samen gezocht worden, worden beter uitgevoerd
 - Geven van adviezen op basis van algemene normen.
 - o Gevolg:
 - Groot gevaar dat aangeboden oplossing niet gevolgd wordt
 - Mensen maximaal bijstaan bij hun zoektocht naar eigen vormgeving van het leven.
 - o **Dus nood aan een ander model**

Het samenwerkingsmodel (de samenwerking)

Voorbeeld Michiel p 27-28

- Vraag 1: welk doel willen ze bereiken? Hoe willen ze dat mensen leven?
 - o Hoe iemand moet leven gaat de psychologen zich niet uitspreken maar wel over de *manier* waarop iemand zijn leven vorm dient te geven, heeft ze wel haar ideeën.
 - o Moeten eigen verantwoordelijkheid dragen
 - o Moeten vrij zijn om eigen keuzes te maken
 - o Michiel moet zelfs een oplossing zoeken
 - o Gaat veel meer over HOE de beslissing wordt genomen dan over WaT juist de beslissing is
- Vraag 2: hoe wil de hulpverlener dat doel bereiken?
 - o Michiel moet zelfstandig over zijn probleem nadenken
 - o Michiel moet zelf verantwoordelijkheid nemen voor zijn beslissingsproces. Hij wordt hierbij geholpen door de psychologe
 - o Belangrijk aspect van deze werkmethode: dat de psychologe zich zeer beuwt als doel een beter inzicht in de gevoels-, denk- en leefwereld van de cliënt stelt. Ook is zij eropuit een goed beeld te krijgen van de wijze waarop michiel zelf al bezig is geweest om zijn probleem op te lossen → psychologe denkt mee vanuit zijn beleevingswereld.
 - o Michiel wordt actief betrokken: is een partner in het gesprek, geen object (de psychologe en michiel werken samen aan de verheldering, nuancering en behandeling van zijn vragen.

- o Met het actief betrekken van de cliënt bij het proces van probleemoplossen probeert zij hem iets te leren over de manier waarop een dergelijk proces verloopt. → kans groter dat michiel (client) bij volgende problemen of vragen beter in staat is zelf een oplossing te vinden en niet opnieuw advies van een deskundige moet vragen.
- Vraag 3: wat zijn de belangen die op het spel staan bij GL en GP
 - o Belangen van GP:
 - Meesten willen benaderd worden als 'mondige' mensen
 - Maar sommige verzetten zich tegen de samenwerking: ze willen gewoon een oplossing aangeboden krijgen, willen snel van hun probleem afzijn.
 - o Belangen van GL:
 - Staat meer belangenloos tgv GP dan naasten, maar is meer betrokken dan "de deskundige" → omdat hij zich gaat verplaatsen in de leefwereld van de GP
 - Wil deskundigheid ten toon spreiden → methoden die dienen om de cliënt beter in staat te stellen zelf oplossingen te vinden.

De geraffineerde hulpverlener

Is de samenwerkingspsycholoog dan geen manipulator die mensen naar haar hand weet te zetten onder de noemer samenwerking?

- Wat gaat er om in het hoofd van een samenwerkings- GL?
 - o De GL probeert de feiten en gevoelens die de GP uit, te ordenen, in hun samenhang te plaatsen en aan te voelen zoals de GP ze beleeft. Zij probeert een beeld te krijgen van de denk-, leef-, en gevoelswereld, oftewel het referentiekader van de GP
 - o Gaat vanuit eigen referentiekader zoeken naar verantwoordingen en orde in de verhalen van de GP
 - o Gaat een vertrouwensrelatie aan met de GP door het handelen zo af te stemmen dat de GP zich op zijn gemak voelt en kan werken aan zijn problemen.
 - o Durven zaken te bespreken die pijnlijk kunnen zijn voor de GP
- Is de hulpverlener in het diagnose- recept gesprek dan niet veel duidelijker?
 - o Speelt de rol van "de deskundige" openlijk
 - o Samenwerkende hulpverlener gebruikt kennis en deskundigheid om een stimulerende situatie te creëren voor de cliënt.
 - o Is dit dan geen manipulatie?
 - ja, maar dit handelen wordt geneutraliseerd omdat kennis en deskundigheid worden gebruikt o tot goede oplossingen te komen
 - is het niet op heimelijke manier zonder dat cliënt het merkt- je zin krijgen?
 - o Geraffineerde manipulatie:
 - Manipulatie die zuiver gebruikt wordt zodat het de cliënt ten goede komt